

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Distinctio Quarta. De Objecto, & Subjecto capaci Dominij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

[a] Dist. 6. ris eam domino, postea primùm ipsam repetenti, restituere; de quo plura inferius (a) agendo de Præscriptione.

segg.

Possessor, si spoliatur, ante omnia restitui debet.

26. His accedit, quòd si Possessor privatâ alicujus violentiâ de possessione rerum suarum exturbetur, aut eâ clam spoliatur, ante omnia debeat fieri restitutio spoliati; non obstante, quòd occupator alleget titulum, velitque probare, rem illam esse suam. Generaliter enim restitutio spoliati ante omnia fieri debet, c. In litteris. & seqq. de Restitut. spoliati. Nec potest cogi spoliatus (dummodò probaverit, se per adversarium violentè, aut clam, possessione rei suæ spoliatum fuisse) ad alios causæ articulos respondere, donec sibi restitutio spoliati facta sit: & tunc primùm pars adversa, si quidpiam proponere voluerit, audiri debet, arg. c. 1. & c. Conquerente. eod. cum concordantijs. Tandem Possessor ab altero invasus potest vim vi repellere, remque suam defendere, etiam armis, si ita opus fuerit; aut jam expulsus, possessionem suam repetere, dummodò id statim sive incontinenti fiat, c. Olim, de Restitut. spoliatorum, & l. Idem est. ff. de Vi & vi armata.

Possessor invasus potest vim vi repellere.

DISTINCTIO IV.

De Objecto, & Subjecto capaci Dominiij.

QUÆSTIO I.

Quænam cadant sub objectum Dominiij?

De cujus Dominio hic agatur?

1. **N**on est sermo in proposito de Dominio Dei, quod esse supremum atque perfectissimum in omnes creaturas, de fide est. Neque agitur hic de Dominio Angelorum, sed duntaxat de Dominio hominis, investigando, quænam cadant sub perfecto Dominio hominis; id est, quænam sint illæ res, in quas homo potest habere Dominium perfectum.

Sub Dominium hominis ca-

2. **CONCL. I.** Omnes res corporeæ inferiores, utputa agri, montes, flumina, plantæ, bestię, metalla &c. cadunt sub Dominium hominis. Ita communis; & patet ex illo Gen. cap. 1. Cre-

Crescite, & multiplicamini, & replete terram, & subjicite eam, & domina-
mini piscibus maris, & volatilibus caeli, & universis animantibus, quae mo-
ventur super terram, & alibi. Dicitur notanter, res corporeae inferiores
&c. Siquidem rerum superiorum, quales sunt Angeli, & corpo-
ra caelestia, homo non dicitur propriè habere Dominium; bene
tamen quorundam effectuum ab ipsis profectorum, ut luminis, ca-
loris &c. nam hinc certa jura proveniunt, utputà jus prospectus, Et quid de
superiori-
bus?
& hujusmodi, quae alio nomine appellantur *Servitutes*, de quibus
Jurisperiti.

3. CONCL. II. Potest unus homo cadere sub Dominium
alterius, & hic in ipsum habere non solum Dominium juridi-
ctionis, sed aliquo modo etiam proprietatis. Ita rursus com-
munis. Prima Pars de Dominio jurisdictionis est clara: sic enim
Pater in filium, Dominus in servos, Rex aut Imperator in subditos
suos, habet Dominium jurisdictionis. Altera pars, quod etiam ali-
quo modo unus homo habeat Dominium proprietatis in alium,
patet in mancipijs, seu servis propriè dictis, quorum olim frequens
erat usus, & poterant à dominis ad libitum vendi. Additur ta-
men, *aliquo modo*: quia dominus non habet tale Dominium in
servum, seu mancipium propriè dictum, ut possit ipsum pro libi-
tu & absque ulla causa occidere. sicut potest jumentum suum in-
terficere; nam hoc est contra illud Præceptum Decalogi lumine
naturæ notum, *Non occides*.

4. CONCL. III. Homo non habet Dominium vitæ suæ, sed
istud penes solum Deum remanet: unde homo est quidem pro-
curator, custos, & quasi usufructuarius vitæ suæ, non autem dominus.
Pater hoc ex illo Sapientiae 16. *Tu es Dominus, qui vitæ & mortis ha-
bes potestatem*. Accedit ratio: quia alioquin, si homo esset domi-
nus vitæ suæ, posset licitè se privare vitâ, ac seipsum interficere:
hoc autem est falsum & contra citatum illud, *Non occides*; ergo.
Cæterum licet homo non sit dominus vitæ suæ, est tamen ejus-
dem procurator, & custos, atque usufructuarius, ita ut habeat jus eâ fru-
endi, eamque defendendi contra injustos invasores, ac vim vi
repellendi: atque idcirco, qui privatâ auctoritate, ac sine justa
causa aufert vitam proximo, vel eam aliquâ ratione violat & di-
minuit, facit ipsi injuriam.

5. Si dicas. Potest homo licitè uti vitâ suâ cum periculo
mortis, v. g. assistendo pestiferis cum periculo contagionis, vel
occurrento hostibus primo loco in acie belli; ergo habet do-
minium vitæ suæ. Resp. negando consequentiam: quamvis
enim

enim homo in quibusdam casibus habeat facultatem utendi vitâ suâ cum probabili periculo mortis, non tamen habet potestatem, ut vitam directè ac per se possit destruere, sed solum per accidens & indirectè, quatenus iustâ de causâ potest quidpiam agere, cui videt annexum esse periculum vitæ suæ. (b) Dominium autem includit facultatem utendi re quapiam pro libitu, per se quoque ac directè ejus substantiam destruendo, si placuerit.

6. Quòd si urgeas. Potest homo vitam suam alteri vendere, prout fit, dum quis dat nomen militiæ; ergo. Resp. negando assumptum: falsissimum quippe est, eos, qui dant nomen militiæ, vendere vitam suam pro pretio ipsis tunc soluto; cum solummodò vendant ministerium, seipso paratos offerendo ad sustinendos quoscunque labores atque onera militiæ, etiam cum vitæ periculo, imò, si opus fuerit, usque ad effusionem sanguinis.

7. CONCL. IV. Homo verè quidem est dominus propriæ famæ, & honoris; adhuc tamen sine causâ tantum bonum prodigere, & licitè negligere non potest. Ita D. Thomas 2. 2. q. 73. art. 4. ubi docet, in cujusque arbitrio esse, pati detrimentum suæ famæ, nisi vergat hoc in periculum aliorum; Mastrius disp. 3. Theol. Mor. n. 34. Lessius, & alij. Ratio est: quia homo post vitam à Deo acceptam, comparat sibi primùm bonam famam; ergo non est ratio, cur non sit dominus ejus, sicut est aliarum rerum, quas proprio labore acquirit. Et hinc multi Sancti propriam famam, & honorem positivè spreverunt, ut per virtutem Humilitatis vitam æternam tutiùs consequerentur. Sic D. Augustinus scripsit Libros Confessionum, & S. P. N. Franciscus è publico loco suos defectus denunciavit: quod idem in simili factum est ab alijs pluribus Sanctis.

8. Cæterùm non esse licitum, sine causâ tantum bonum propriæ famæ & honoris prodigere, patet ex illo Ecclesiastici 41. Curam habe de bono nomine; hoc enim magis permanebit tibi, quam mille thesauri pretiosi & magni. Unde D. Augustinus lib. De bono viduitatis, cap. 22. & refertur e. Non sunt audiendi. 1. q. 3. sic inquit: Nobis necessaria est vita nostra, alijs fama nostra. Et idem in Serm. de Communi vita Clericorum, relatus c. Nolo. 12. q. 1. ait: Conscientia necessaria est tibi, fama proximo tuo: qui fidens conscientie suæ, negligit famam suam, crudelis est.

(b) De hoc
amplius
Tract. 9.
Dist. 3. n.
10. & seqq.

Dans no-
men militiæ
non vendit
vitâ suam.

Homo est
dominus
propriæ fa-
mæ.

Non tamen
sine causâ
potest tan-
tum bonum
prodigere.

QUÆSTIO II.

De Peculio Filijfamilias, nec non & Bonis Uxoris.

9. **P**eculium, ut habetur l. Depositi. ff. de Peculio, dictum est, Peculium, quasi pusilla pecunia, sive patrimonium pusillum. Et quantum attinet ad primam partem Quæstionis, Peculium Filijfamilias communiter quadruplex assignatur, videlicet castrense, quasi castrense, profectitium, & adventitium.

10. Peculium castrense dicitur illud, quod Filiusfamilias acquirit in castris, non acquisiturus aliunde: & hujusmodi bona, quæ ipse acquirit, dum militat in castris, dicuntur *Bona castrensia*.

11. Peculium quasi castrense est, quod Filiusfamilias, qui sunt Magistri artium liberalium, Medici, Clerici, vel Advocati, de publico acquirunt: & si quis Filiusfamilias habeat talia bona, dicitur is habere *Bona quasi castrensia*, seu *Peculium quasi castrense*. Porro bona hujusmodi sive castrensia, sive quasi castrensia, pleno jure, tam quoad proprietatem, quam quoad usumfructum semper ad filios pertinebant, & adhuc pertinent; prout fatentur Juristæ, & Theologi unanimiter.

12. Peculium profectitium dicitur, quod de rebus paternis proficiscitur, & filius in ipsis negotiando lucratur. Et hoc totum, tam quoad proprietatem, quam quoad usumfructum, patri acquiritur; ut habet communis Doctorum.

13. Tandem Peculium adventitium dicitur omne illud, quod Filiusfamilias advenit ex alia causa, quam ex enumeratis; utputa quod advenit seu acquiritur ipsi per testamentum ab avo, vel avia, vel aliquo alio factum, aut ex prospera fortuna, vel hujusmodi. Et horum bonorum adventitiorum usumfructum habet pater, quamdiu filius est sub sua potestate: dominium autem eorum remanet filio. Et per hoc patet ad primam partem Quæstionis de Peculio, sive Dominio filiorumfamilias.

14. Quantum attinet ad alteram Quæstionis partem, seu ad Bona Uxoris, est notandum, alia esse Bona Uxoris dotalia, alia paraphernalia. Bona dotalia aliud non sunt, quam dos, quæ ab uxore, vel ab alio ejus nomine, datur marito ad onera Matrimonij sustinenda, nimirum ad alendam uxorē, liberos, familiam &c. Hæc enim cura præcipue incumbit marito. Bona paraphernalia uxoris e contra dicuntur res illæ, quas uxor præter dotem, quam

marito pro oneribus Matrimonij dedit, simul attulit, sibi que reservavit. Hoc prenotato, sit

Dotis proprietatis maritus penes uxorem.

15. CONCL. I. Quamvis uxori remaneat proprietatis dotis marito allata (excepto uno, vel altero casu) nihilominus plena bonorum dotalium administratio, & ususfructus ad maritum attinet; idque tum ad alendam uxorem atque familiam, utpote quæ cura specialiter incumbit marito, tum ad alia onera Matrimonij subeunda. Ita communis, estque clarè decisum *l. 2. §. 1. Dotis fructus. ff. de Jure dotium*, cum concordantijs. Imò dotis proprietatis ita remanet penes uxorem, ut pro ea sint ipsi tacitè hypothecata omnia bona mariti, donec sibi dos restituatur, *text. clar. l. In rebus. C. de Jure dotium*. Quare soluto Matrimonio per mortem viri, præfertur uxor in repetenda dote omnibus alijs personarum creditoribus, etiam tempore prioribus, & hypothecam habentibus. Quin etiam durante Matrimonio, si maritus ad inopiam vergit, ita ut periculum sit, ne dotem aggrediatur & absumat, fas est uxori eam repetere, *arg. cit. l. In rebus. C. eod. & amplius declarat Layman l. 3. tract. 4. cap. 13. num. 7.*

Excepto uno, vel altero casu.

16. Dicitur notanter in Conclusionem, *excepto uno, vel altero casu*: nam duo præcipuè dantur casus, in quibus Dominium dotis plenè ad maritum transit, sed cum obligatione tantundem soluto Matrimonio restituendi. Primus est, si dos consistat in numerata pecunia, vel alijs rebus usu consumptibilibus, *arg. l. Res in dotem. ff. de Jure dotium*. Secundus est, si res dotalis usu non consumptibiles, utputà fundus, domus &c. æstimatae dentur, non quidem eo solo animo, ut sciat earum valor, si fortè deperditæ vel diminutæ fuerint culpâ mariti, sed ita æstimatae, ut æstimatio faciat venditionem & emptionem: nam tunc maritus acquirit Dominium ipsarum & summæ pecuniarum taxatæ velut pretij debitor efficitur, ac (nisi secus conventum fuerit) soluto Matrimonio potest retinere rem, & offerre pecuniam taxatam, *text. clar. l. Quoties. C. de Jure dotium*. Est autem inter dotem, quæ transit in Dominium mariti, & quæ non transit, hoc notabile discrimen, quòd in casu, quo dos transit in Dominium mariti, rerum dotalium periculum ad maritum spectat, *arg. cit. l. Res in dotem. ff. eod.* quòd alioquin ad uxorem, tanquam dominam earum rerum, pertineret: quia quælibet res domino suo stat aut cadit, melioratur vel perit. Verùm de dote plura Jurisperiti.

17. CONCL.

17. CONCL. II. Quantum est de Jure Cæsareo, uxor in Bona paraphernalia non solum proprietatem, sed etiam plenum dominium atque administrationem habet, ita ut maritus eam nolente nequaquam hujusmodi bonis sese immiscere possit; quamvis bonum atque consultum sit mulieri, quæ seipsam committit marito, res etiam suas pari arbitrio gubernari. Ita habetur expressè in Jure Civili l. Hac lege. C. de Pactis conventis, estque communis. Additur tamen, quantum est de Jure Cæsareo: quia in aliquibus locis, præsertim extra Romanum Imperium existentibus, servantur aliæ Leges, non verò Jus commune Cæsareum; prout nominatim de Belgio testatur Herincx disp. 1. de Contractibus, num. 55.

Quid de Bonis paraphernalibus uxoris?

18. Ex dictis inferitur, virum graviter peccare, consumendo ac dilapidando Bona paraphernalia uxoris sine ejus licentia; utpote cum rem alienam absumat. Quinimò etiam si marito committatur Bonorum paraphernalium administratio, adhuc tamen is gravem admittit injuriam, si prædicta Bona in potationes, Venerem, aliisque prodigas aut turpes alienationes expendit. Gobat tract. 5. Quinarij, cap. 24. num. 4. & seq.

Corollaria.

19. Inferitur ulterius, etiam uxorem graviter peccare, & quidem mortaliter, si summam notabilem ex bonis mariti, vel quorum administratio ad ipsum pertinet, eo rationabiliter invito, accipiat: quia accipit illud, cujus dominium, vel certè administratio ad ipsam non pertinet, sed ad maritum, qui exinde tenetur providere familiæ. Additur notanter, summam notabilem: quia non peccat mortiferè, si quantitas judicio prudentis, spectato statu, opibus, aliisque circumstantijs non sit notabilis; imò in hujusmodi furtis major ad peccatum mortale requiritur quantitas, quam in alijs. Verùm de hoc, & quando uxor peccet, vel non peccet, surripiendo ex bonis communibus, plura inferius (c) agendo de Furto.

Quomodo peccet uxor, accipiens ex bonis mariti?

(c) Tract. 9. Dist. 5. n. 28. & seq.

QUÆSTIO III.

De Bonis, & Dominio Clericorum Beneficiorum.

20. Celebris est hæc Quæstio, tractans de Dominio Clericorum Beneficiorum; id est, eorum, qui habent Beneficium Ecclesiasticum, sive curatum, sive non curatum.

Bona Clericorum quadruplicia, nempe

tum. Pro cujus resolutione notandum, quod Bona Clericorum quadruplicia distingui soleant, videlicet Bona patrimonialia, quasi patrimonialia seu industrialia, merè Ecclesiastica, & tandem parsimonialia.

Bona patri-
monialia.

21. *Bona patrimonialia* Clericorum dicuntur ea, quæ Clericis obveniunt hæreditate, donatione, arte, aliâve profanâ causâ, qua solent & Laici acquirere.

Bona quasi
patrimonia-
lia, seu in-
dustrialia.

22. *Bona quasi patrimonialia, seu industrialia*, sunt, quæ à Clericis acquiruntur ex industria spirituali, sive ex extraordinarijs functionibus Ecclesiasticis absque Beneficio: veluti celebratione Missarum votivarum, Concionibus, Confessionibus audiendis, Cantu Ecclesiastico, agendo Capellanum, ac hujusmodi. Et rectè cum Navarro, *tract. de Redditibus Ecclesiasticis, monit. 19.* Bona quasi patrimonialia Clericorum dicuntur ea omnia, quæ sunt quæ sita ratione Clericalis Ordinis, vel officij, aliâ ratione, quàm juris recipiendi fructus beneficiales.

Bona merè
Ecclesiastica
ea, &

23. *Bona merè Ecclesiastica* sunt illa, quæ à Clericis acquiruntur ratione alicujus Beneficij Ecclesiastici, quod habent: qualia bona sunt ea, quæ acquiruntur intuitu Episcopatus, Canonicitus, Parochiæ, aut alterius Beneficij Ecclesiastici; uti sunt ordinarij redditus eorum, decimæ, fundationes, fructus agrorum, aliarumque rerum ad Beneficium ipsum seu Ecclesiam pertinentium.

Bona patri-
monialia
Clericorum.

24. *Bona tandem parsimonialia* Clericorum dicuntur ea, quæ Clericus aliquis ex redditibus Ecclesiasticis de congrua sustentatione parcius, quàm honestè potuisset, vivendo, sibi subtraxit. His prænotatis, sit

Clerici sæ-
culares Be-
neficiarij
habent ple-
num domi-
nium bono-
rum patri-
monialium.

25. CONCL. I. Clerici sæculares Beneficiarij habent plenum dominium bonorum suorum patrimonialium; unde de istis liberè donare, aut alio modo disponere possunt, imò etiam testari, seu testamentum facere. Ita communis, & habetur clarissimè *cap. Quia nos & c. Relatum. 12. de Testament.* ibi: *Ceterum que Clericis ex hereditate, vel artificio, aut doctrina proveniunt, distribuuntur pro arbitrio decedentis.* Accedit ratio: quia Clerici sæculares nullo modo abdicarunt dominium Bonorum suorum, sicuti abdicare solent Religiosi.

Imò & quasi
patrimonia-
lia, seu in-
dustrialia.

26. CONCL. II. Etiam de bonis quasi patrimonialibus, seu industrialibus, Clerici sæculares liberè disponere possunt, imò etiam testari. Ita Lessius *lib. 2. cap. 4. num. 37.* Navarrus, Covarruyas, & alij communiter, paucis exceptis. Ratio est: quia

eul-

eiusmodi bona præstantur à Fidelibus absque ullo onere expresso, vel tacito, dandi superflua pauperibus (quale tamen onus bona Beneficiorum habent annexum) sed dantur eis veluti stipendium suæ sustentationis, & tanquam merces laborum suorum, atque operum personalium spiritualium sibi præstitorum. Unde talia non immeritò æquiparantur bonis Clericorum patrimonialibus; nam *dignus est operarius mercede sua*, Luc. c. 10.

27. Ex dictis infertur cum cit. Lessio, & alijs, quòd Clerici non magis ex bonis quasi patrimonialibus teneantur in pios usus expendere, quàm ex bonis patrimonialibus: nam amborum bonorum habent plenum dominium, ac liberam administrationem. Infertur ulterius, quòd si Clerici de his vivant, vel expendant in pias causas, tantundem accipere possint de bonis Ecclesiasticis, & de eo disponere ad libitum, sicut de bonis patrimonialibus: quia cum habeant jus vivendi ex Beneficio Ecclesiastico, non tenentur vivere ex alijs suis bonis; unde si de his vivant, possunt uti compensatione.

28. CONCL. III. Insuper de bonis parsimonialibus, quæ Clerici de congrua sustentatione, parcius vivendo, sibi ex redditibus, sive bonis Ecclesiasticis subtraxerunt, possunt iidem Clerici pro libitu disponere. Ita Covarruvias *cap. 7. de Testam. n. 9.* Lessius *n. 39.* Engel *tit. de Testam. n. 7.* & alij satis communiter, contra Abbatem, & nonnullos alios. Ratio est: quia huiusmodi pars fructuum Ecclesiasticorum est iusta merces eorum, qui Ecclesiæ serviunt: hinc redeunt fundamenta prioris Conclusionis. Major difficultas est de cæteris bonis, seu redditibus merè Ecclesiasticis, quæ congruè sustentationi superfluant; de quibus loquendo, sic

29. CONCL. IV. Clerici Beneficij acquirunt defacto verum Dominium huiusmodi bonorum Ecclesiasticorum; id tamen habeant cum onere, superflua in pauperes, aliàsque pias causas erogandi. Ita quoad primam partem probabilior, si- mulque communior Doctorum, præsertim modernorum, quamvis sic contra Navarrum *tract. de Redditibus, quæst. 1. monit. 21.* & seq. Sannig *distinct. 5. de Justit. & jure, quæst. 4.* & multos alios tum Theologos, tum Canonistas, præcipuè antiquiores, quos refert Lessius *lib. 2. cap. 2. n. 41.* quique volunt, Clericos non esse Dominos illius portionis superflua, sed solum Oeconomos, & Dispensatores, adeò ut ex iustitia teneantur eam erogare in pias causas: & si secus egerint, teneantur ad restitu-

Corollaria

Possunt etiam pro libitu disponere de bonis parsimonialibus.

Bonorum merè Ecclesiasticorum acquirunt quidem dominium, sed cum onere, superflua in pias causas erogandi

tionem Ecclesiæ, pauperibus, vel alijs pijs causis faciendam ex alijs bonis, quæ pleno jure obtinent, puta ex patrimonialibus, indultrialibus, vel parlimonialibus. Et hæc quidem sententia non caret suâ probabilitate, simulque veluti tutior in praxi meritò tenenda.

Quod procedit defacto.

Divisio bonorum Ecclesiasticorum, quando sit facta?

30. Nihilominus data Conclusio est probabilior, & inter modernos communior: quæ tamen solum procedit *defacto*, hoc est, pro tempore post divisionem bonorum Ecclesiasticorum, per Simplicium Papam circa annum Domini 470. factam. Siquidem tunc crescente multitudine Clericorum, variisque subortis incommodis, dictus Pontifex bona Ecclesiastica in quatuor partes divisit, quarum prima tribuebatur Episcopo, secunda Clericis, tertia pauperibus, & quarta fabricis Ecclesiasticis: fuitque isthæc divisio per Gelasium Papam confirmata, ut habetur *c. De redditibus. & c. Concesso. & c. Quatuor. 12. q. 2.* Porro ante factam ejusmodi divisionem bonorum Ecclesiasticorum (quorum alterâ parte Clericis attributâ, simul fuerunt erecta Beneficia Ecclesiastica) omnes oblationes atque redditus erant bona communia, singulis prout quisque opus habebat distribuenda; & vivebant Clerici in communi, sicut modò Religiosi.

Rationes, probantes dictum dominium Clericorum.

31. Probatur nunc prima pars Conclusionis taliter explicata, ex Jure Canonico. Nam *cap. un. de Clericis non resident: in 6.* dicitur, quòd Clerici, qui extra casus à Jure concessos non interfunt Divinis Officijs, *si de distributionibus ipsis quidquam receperint, rerum sic receptorum dominium non acquirant*: ergo supponitur, quòd alij Clerici Beneficarij, qui interfunt Divinis Officijs, acquirant dominium suorum reddituum Ecclesiasticorum, atque distributionum quotidianarum; alioquin frustra privarentur non interessentes tali dominio. Deinde Concilium Lateranense sub Leone X. & B. Pius V. in sua constitutione, quæ incipit, *Ex proximo* (& habetur tom. 2. Bullarij Romani, *Constit. 135. disti Pontificis*) statuunt, atque declarant, quòd Clerici Beneficarij, pro rata omissionis Horarum Canonicarum, *fructus non faciant suos*; ergo cæteri recitantes, censentur fructus facere suos: nam argumentum à sensu contrario, in Jure reputatur fortissimum. Et hoc ipsum clariùs ostendit Concilium Trident. *Sess. 24. c. 12. de Reformat.* ubi vulc, quòd Clericus, in casu ibidem expresso delinquens, *privetur dimidiâ parte fructuum, quos ratione etiam Præbendæ, ac residentie fecit suos.* Ubi ponderandum ly, quos ratione Præbendæ,

ac residentia fecit suos. Accedit ratio : quia Clerici saeculares Beneficiorum defacto capaces sunt dominij; ergo, cum tot Jura illud ipsis concedere videantur super redditus Ecclesiasticos, non est hoc eisdem denegandum.

32. Altera pars Conclusionis, quod Clerici tale dominium habeant cum onere, superflua in pauperes aliasque pias causas erogandi, est communis Doctorum sententia; de qua testantur Lessius loc. cit. num. 47. Herincx disp. 4. de Just. & jure, num. 130. asserens, apud Doctores communiter esse indubitatum, Clericos graviter esse obligatos ad superflua expendenda in pias causas; Lugo disp. 4. de Justit. & jure, sect. 2. n. 1. dicens, quod communis est omnium Doctorum sententia, adesse talem obligationem, ac alij. Et hoc desumitur imprimis ex can. 39. & 75. Apostolorum, atque ex pluribus textibus Juris Canonici: ut ex c. Quia tua. 12. q. 1. ibi: *Omne, quod superest, in causis pijs ac religiosis erogandum est, &c.* Et c. Res Ecclesiae. 12. q. 1. & alibi. Hinc S. Urbanus Papa (atque refertur in Breviario Romano, die Felto ipsius, 25. Maij) de bonis Ecclesiae attributis scripsit his verbis: *Ipsa res Fidelium, qua Domino offeruntur, non debent in alios usus, quam Ecclesiasticos, & Christianorum fratrum, & indigentium converti: quia vota sunt Fidelium, & pretia peccatorum, ac patrimonia pauperum.* Concordat Concilium Trident. Sess. 25. cap. 1. de Reform. ubi *Omnino cis (Episcopis, aliisque Beneficia habentibus) interdicit, ne ex redditibus Ecclesiasticis, consanguineos, familiaresve suos augere studeant: cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, qua Dei sunt, consanguineis donent: sed si pauperes sint, ijs ut pauperibus distribuant.* Ita Tridentinum.

33. Quo autem Jure hujusmodi obligatio erogandi superflua in pias causas incumbat Beneficiarijs, variant Doctores. Et quidem, quotquot cum Navarro negant, Clericos acquirere dominium talium bonorum merè Ecclesiasticorum superfluum, consequenter inferre solent, eos Jure naturali, ac Divino, ex motivo virtutis Justitiae teneri talia in pias causas expendere; ne alioquin alienum rapere, aut malè expendere convinctur. Alij vero, qui tale dominium Clericis admittunt, iterum in diversas abeunt sententias: imprimis enim nonnulli volunt cum Laymano lib. 4. tract. 2. cap. 3. num. 3. eos nihilominus ex virtute Justitiae obligari. Aliqui cum Lessio lib. 2. cap. 4. num. 47. & Soto, arbitrantur, eam obligationem procedere solum ex praeepto positivo Ecclesiae, passim in SS. Canonibus inculcato: cui sententiae favet Herincx loc. cit. num. 135. Quidam cum Fagnano *in c. Si quis*

Rationes, ostendentes obligationem erogandi superflua in pias causas.

Quo jure Beneficiarij teneantur superflua in pias causas erogare? Referuntur diversae sententiae.

(a) Tract.
4. Dist. 6.
quæst. 4.

Sententia
probabilior.

sanò, n. 1. & seqq. de Peculio Clericor. asserunt, Beneficiarios teneri ex lege Charitatis redditus superfluos in pauperes erogare. Sed hanc sententiam reliqui admittunt duntaxat in casu, quo adsunt pauperes in extrema, vel gravi necessitate constituti: nam tunc equidem tenentur Clerici (imò & Sæculares) eisdem de superfluis subvenire ex præcepto Charitatis, non verò extra talem casum necessitatis, ut alibi (a) dictum.

34. Alij tandem, & quidem probabilius, asserunt cum cit. Lugone, num. 16, & seqq. dictam obligationem oriri ex virtute Religionis, & qualitate ipsorum bonorum, quæ sunt Res Dei, atque ex primæva Fundatorum intentione, per Ecclesiam ipsamque Beneficiarium in institutione, vel receptione Beneficij Ecclesiastici acceptata, cultui Divino specialiter deputata, ut proinde non nisi piè & religiosè expendi debeant. Ratio est; quia hujusmodi bona sunt specialiter oblata, & destinata ad cultum Divinum, unde & dicuntur *Res Dei*, *Vota Fidelium*, &c. eaque bona recipiunt Clerici Beneficij ab Ecclesia sub ista obligatione (hoc est, tanquam *Vota Fidelium*, & *Res Dei* &c.) per textus proximè allegatos: ergo hoc ipso tenentur Clerici ex motivo Religionis, ab Ecclesia & Fundatoribus intento, superflua in cultum Divinum, piæque causas expendere; atque aliter expendendo peccabunt contra virtutem Religionis, non minùs, ac hæres non adimplens vota realia defuncti. Nam & hujusmodi vota, supposita tamen defuncti voluntate, atque aditâ hæreditate, obligant hæredem ex virtute Religionis, cujusmodi obligatio est de Jure naturali & Divino.

Dicta obligatio est personalis Clericorum.

35. Notant tamen Doctores cum Lessio *lib. 2. cap. 19. num. 48.* quòd hujusmodi obligatio sit personalis Clericorum: hinc alij ab his accipientes, non amplius hoc jure tenentur. Nam quamvis Beneficiarius ille res merè Ecclesiasticas superfluas malè in causas profanas expenderit, nec non & peccaverit, valida tamen fuit dispositio ejus; cum habuerit dominium illorum bonorum, licèt cum onere personali, superflua in piæ causas expendendi.

Corollarium.

36. Ex dictis infertur cum D. Thoma *Quodlibeto 6. art. 12.* quòd Clerici talia bona, seu redditus merè Ecclesiasticos superfluos, in causas profanas impendentes, obligentur quidem ad agendas poenitentiam, non verò ad faciendam restitutionem. Ratio est: quia cum peccent, si malè expendant bona merè Ecclesiastica in res profanas, hinc tenentur agere poenitentiam de hoc

hoc suo peccato : restituere verò nihil tenentur, cum habuerint dominium talium bonorum.

37. Nec dicas. Si Clerici Beneficij habent dominium talium bonorum, ergo hoc ipso liberè de eis disponunt ; sicque non peccant illa expendendo etiam in causas profanas. Resp. enim negando consequentiam : quia, ut jam supra (b) dictum, (b) *Dist. Dominium est jus perfecte disponendi de re corporali, nisi lege prohibeatur.* 3. n. 4.

Solvitur in
stantia.

In proposito autem Clericis Beneficariis prohibitum est, tales redditus Ecclesiasticos in causas profanas expendere ; & quidem non solum Jure Canonico pluribus in locis, verum etiam Jure naturali & Divino, dum ex motivo virtutis Religionis jubentur bona Divino cultui specialiter destinata, Deoque oblata, non nisi ad dictum finem causasque pias expendere.

38. Veruntamen circa hoc advertendum, quòd notabilis summa, sufficiens ad constituendum peccatum mortale ratione superfluum bonorum Ecclesiasticorum in causas profanas expensorum, vocetur ea, non quæ furto sublata sufficeret ad peccatum mortale, sed quæ censeri potest pars aliquo modo notabilis respectu ipsorum reddituum superfluum Beneficij ; prout observat Lugo *loc. cit. n. 42.* Herincx *n. 134.* Molina, Cominch, & alij. Ratio diversitatis est ; quia Clerici habent dominium illorum bonorum, non sic fur in re furtiva. Deinde hic non versamur in materia Justitiæ, sicuti accidit in furto ; cum obligatio dandi superflua in pias causas, oriatur ex motivo duntaxat Religionis ; sicque satis sit ad vitandam gravem culpam, eadem taliter expendere, ut si non mathematicè, saltem moraliter quis ipsa piè & religiosè expendisse dici possit : quod salvatur, quamdiu notabilis dictorum reddituum pars malè non impenditur.

Quantitas
sufficiens ad
peccatum
mortale ra-
tione bono-
rum Eccle-
siasticorum
malè ex-
pensorum
quæ ?

39. Insuper præter detracta bona patrimonialia, industria, & parsimonialia, hic habenda est ratio personæ Clerici, & aliarum circumstantiarum. Nam quæ respectu inferioris Beneficij possent censeri superflua, non sunt talia respectu alterius in altiori gradu constituti ; & quæ cæteroquin malè impensa dici possent, concurrentibus certis circumstantijs talia non sunt : unde hæc prudenti, simulque pio judicio, discernenda veniunt.

Et quomo-
do compu-
tanda ?

40. Objicies majoris claritatis gratiâ cum Navarro, & alijs, contra primam partem datæ Conclusionis. In c. Quia juxta 16. q. 1. dicitur : *Juxta Sanctorum Patrum traditionem novimus, res Ec-*

Objectiones
notabiles
solvuntur.

eclesie vota esse Fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperum, Insuper D. Augustinus, relatus c. Si peccatum. 12. q. 1. & rursus e. Quod autem. 16. q. 7. loquens de bonis Ecclesie, inquit: Non illa nostra sunt, sed pauperum, quorum procuracionem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis usurpatione damnabili vendicamus, cum pluribus concordantijs: ergo si bona Ecclesie sunt res Dei, & patrimonia pauperum, & ipsi Clerici duntaxat eorum Dispensatores, & quodammodo Procuratores, non Proprietarij, hoc ipso non habent dominium ipsorum. Resp. negando consequentiam, & explicando dictas, atque alias consimiles autoritates.

Bona Ecclesiastica, quomodo dicantur res Dei,

41. Inprimis enim bona Ecclesiastica dicuntur *Res Dei*, quatenus cultui Divino specialiter sunt dedicata, & oblata à Fidelibus: non autem, quasi dominium eorum præcisè maneat penes Deum. Cum certum sit, eorum dominium transire in Ecclesiam, juxta illud c. Nulli. 12. q. 2. *Omne, quod Domino consecratur, sanctum sanctorum Domino est, & ad jus pertinet Sacerdotum.*

Item res seu patrimonia pauperum?

42. Deinde hujusmodi bona dicuntur *Res, seu patrimonia pauperum*: tum ex eo, quia collata fuerunt ad honestam sustentationem Ministrorum Ecclesie, qui ante erectionem Beneficiorum, & divisionem bonorum Ecclesiasticorum (de qua num. 30.) verè pauperes erant, & nihil proprii in particulari habebant. Tum etiam ea dicuntur bona sive patrimonia pauperum, non propriè & quoad dominium seu proprietatem, sed quoad debitum seu obligationem erogandi eadem pauperibus, in quantum necessariam & decentem sustentationem excedunt; prout explicat Fagnanus cap. Si quis sanè. n. 4. & 5. de Peculio Clericorum. Et quidem eiusmodi obligatio etiamnum habetur, non quidem ex debito Justitiæ, sed Religionis

Clerici, in quo sensu dicantur Dispensatores &c. bonorum Ecclesie?

43. Tandem Clerici dicuntur Dispensatores, & quodammodo Procuratores bonorum Ecclesie, alludendo ad tempora primitivæ Ecclesie, atque ante erectionem Beneficiorum, & divisionem bonorum Ecclesiasticorum, per Simplicium Papam primùm factam: nam antea Clerici erant pauperes, nihilque in particulari possidebant, sed eis per Episcopos bona Ecclesie, aliæque à Fidelibus oblata, opportunè dividebantur, prout habetur c. Episcopus. & c. Præcipimus 12. q. 1. & alibi. Quod si nonnullæ autoritates reperiantur, quæ videntur loqui de tempore post factam prædictam divisionem, eæ intelligendæ sunt de bonis ipsi duntaxat Ecclesie addictis, utinam agris, vineis, aliisque possessionibus (nam horum Clerici Beneficarij etiam defacto sunt

sunt solum Administratores) non vero loquuntur de ipsorum redditibus: imò horum dominium acquirunt Clerici, sed cum onere superflua in pauperes erogandi, ut supra ostensum.

44. Num autem Clerici de bonis suis testari valeant, com-
modius dicitur *Tract. seq. Distinct. 3.* agendo de Testamentis, *Quest. 5.* ubi præsens materia amplius declaratur.

An Clerici testari possint, remissive.

QUÆSTIO IV.

De Dominio Religiosorum.

45. **C**ONCL. I. Religiosi solemniter professi sunt in particulari penitus incapaces omnis dominij, ac juris rerum temporalium, ita ut nemo eorum quidquam suo nomine, seu tanquam proprium possit tenere. Ita certa, & communis omnium. Patet hoc imprimis ex c. *Cum ad Monasterium de Statu Monachorum*, ibi: *Nec estimet Abbas, quòd super habenda proprietate possit cum aliquo Monachorum dispensare: quia abdicatio proprietatis, sicut & custodia castitatis, adeò est annexa Regula Monachali, ut contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam dare; & alibi. Concordat Concilium Trident. Sess. 25. cap. 2. de Regularibus, plura circa hoc statuens.*

Religiosi solemniter professi sunt incapaces dominij rerum temporalium.

46. Dicitur, *Religiosi solemniter professi*: quia Novitij retinent dominium bonorum suorum. Quinimò etiam illi, qui in Societate Jesu finito biennio probationis emittunt tria Vota substantialia, sed simplicia solum, Paupertatis, Castitatis & Obedientiæ, adhuc retinent dominium bonorum suorum per aliquod tempus à Superioribus præscribendum, quo faciant abdicacionem bonorum suorum; quamvis interim eo dominio licitè uti non possint sine consensu Superiorum, propter Votum simplex Paupertatis: prout patet ex Bulla Gregorij XIII. *Ascendente Domino*. 1584. edita, habeturque tom. 2. Bullarj Romani, *Constit. 89. dicti Pontificis.*

Quid de Novitijs, ac emittentibus Vota simplicia in Societate Jesu?

47. Additur etiam in Conclusionem, *bonorum temporalium*: quia jurium, & bonorum spiritualium, possunt Religiosi habere dominium, vel quasi dominium. Unde simplex Religiosus retinet jus honoris, ac famæ suæ, juxta D. Thomam 2. 2. q. 116. art. 7. ad 4. Item jus eligendi, præsentandi, confirmandi, absolvendi, suscipiendi alimenta de bonis communibus Monasterij, ac hujusmodi; adeò, ut etiam possit agere nomine proprio

Habent Religiosi quasi dominium bonorum spiritualium.

prio super hujusmodi juribus in ordine ad spiritualia bona sibi competentibus, casu quo negarentur: nam per Votum Paupertatis Religiosi non renunciant bonis spiritualibus, nec juribus predictis, sed tantum temporalibus, sive bonis exterioribus. Miranda tom. 1. *Manualis Pralat. Quest. 28. art. 1. in fine*, & alij.

Qui Religiosi habent dominium rerum temporalium in communi?

48. CONCL. II. Religiosi professi cujuscunque Ordinis (excepto Ordine FF. Minorum de Observantia, & Capuccinorum) possunt in communi habere dominium bonorum temporalium, ita ut hæc eorundem Congregationes, Monasteria seu Domus, vero dominio possideant. Ita rursus certa, & communis; atque habetur expressum, & novissimè concessum in Concilio Trident. *Sess. 25. cap. 3. de Regularibus.*

Dominium istud non est omnino liberum.

49. CONCL. III. Nihilominus Dominium istud Religiosorum in communi, atque Monasteriorum, non est omnino liberum & independens, sicuti est dominium sæcularium. Ita certa, & communis. Ratio est: quia Sæculares possunt libere disponere de rebus suis; dominium verò Religiosorum in communi habet annexum onus, ut non possit Monasterium alienare bona immobilia, vel etiam mobilia pretiosa; nisi ex justa causa, & servatis debitis Juris solemnitatibus, atque assensu Summi Pontificis (quamvis in Germania, & quibusdam locis remotis, de consuetudine, atque ob locorum distantiam, & difficultatem adeundi Summum Pontificem, sufficiat assensus Episcopi, ut notat Ludov. Engel, *tit. De rebus Ecclesie non alienandis, num. 15.*) Quod si factus fiat, alienatio nulla est & irrita, atque non solum alienans bona Ecclesiastica, sed etiam sic alienata suscipiens, incurrit pœnam excommunicationis, juxta Extravag. *Ambitiosa. tit. De rebus Ecclesie non alienandis.* Cæterum, an Religiosi possint condere Testamentum, vel facere donationem mortis causâ, dicetur infra (c) suo loco. Alia verò melius ex specialibus singulorum Ordinum Regulis, & Constitutionibus patebunt.

(c) Tract. 8. Dist. 3. Quest. 4. n. 38. & seqq.

